

הכנסת העשירית

הצעת חוק של ח"כ משה שחל

נ"ז

הצעת חוק חופש המידע, התשמ"א-1981

1. הגדרות. בחוק זה:
- "רשות ציבורית" - לרבות כל משרד זממלתי, כל מפעל או מוסד של המדינה, כל אדם או גוף המחזיק שלא לפי חוזה ברכוש המדינה או המנהל אותו או המפקח עליו מטעם המדינה, כל רשות מקומית, כל מפעל, מוסד או קרן או גוף אחר שהממשלה משתתפת בהנהלתם, כל אדם, מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר שהכנסת תחליט להכלילם בקטגוריה זו, באמצעות החלטת מליאה, חוק או על פי הסכם בין אותם גופים לבין הממשלה, להוציא חברות ממשלתיות.
- "מידע" - כל חומר המצוי ברשות ציבורית, לרבות חומר כתוב, מוקלט, מוסרט ומצולם.
2. חופש המידע. כל רשות ציבורית תעמיד לרשות הציבור את כל המידע הנוגע לפעולתה ולתחומי פעילותה ואחריותה.
3. מנגנון מידע. בכל רשות ציבורית יופעל, באחריות השר האחראי לאותה רשות, מנגנון מידע, שיספג בהעמדת מידע לרשות הציבור (להלן - המנגנון).
4. חובת ניהול רישום. כל מנגנון ינהל רישום מפורט של המידע העומד לרשות הציבור, אשר יועמד לשירות כל הפנים למנגנון.
5. קבלת מידע מהמנגנון. כל מנגנון יפרסם ברשומות, אחת לשנה, את הדרכים בהם ניתן לקבל את המידע כאמור.
6. אופן קבלת מידע. העמדת מידע לרשות הציבור תכלול מתן אפשרות לעיין, להעתיק, לצלם או לקבל העתק מהמידע בכל דרך אחרת, בהתאם לסוגו.
7. חובת פרסום דו"ח שנתי. כל רשות תפרסם מידי שנה דו"ח מסכם, שיכלול נתונים מפורטים אודות פעילותה ותחומי אחריותה, אשר יועמד לרשות הציבור באמצעות המנגנון.

מידע שניתן להחסות 8. למרות האמור בסעיף 2, רשאית רשות ציבורית להחסות מידע מהציבור במקרים הבאים:

- (א) מידע אודות מסא ומתן דיפלומטי, אשר פרסומו עלול לחבל באופן ממשי במדיניות החוץ או ביחסי החוץ של המדינה.
- (ב) מידע אודות מדיניות הנמצאת בשלבי עיצוב, שפירסומו המוקדם עלול לסכל את יישומה המוצלח.
- (ג) מידע שפרסומו עלול לחבל בבטחון המדינה, לרבות מידע אודות פעילות מודיעינית.
- (ד) מידע אודות הקירות פליליות.
- (ה) מידע המכיל פרטים אישיים, שפרסומו עלול לפגוע בצנעת הפרט.
- (ו) מידע בעל תוכן כלכלי אודות אנשים או אודות גופים פרטיים או ציבוריים, שפרסומו עלול לפגוע בפעילותם הכלכלית.
- (ז) מידע אודות ציונים פנימיים של פקידי רשות ציבורית בנושאי מדיניות.
- (ח) אין בסעיף זה כדי לגרוע מזכותה של הכנסת או ועדה מוועדותיה לקבל כל מידע בתחומים המנויים בסעיפים א-ז.

מידע הכולל פרטים שרשות ציבורית רשאית להחסותם על פי סעיף 8, וניתן לשחרר את המידע תוך המשאלת אותם פרטים או תוך הכנסת השינויים המחוייבים בהם, וזאת מבלי לפגוע באופן מהותי בתוכן המידע האמור, תעמיד הרשות את המידע לרשות הציבור תוך השמטת אותם פרטים או תוך הכנסת השינויים המחוייבים בהם, ובלבד שהשינויים האמורים לא יפגעו באופן מהותי באמינות המידע.

עתירה לבית המשפט 10. (א) על סירובה של רשות ציבורית להעמיד מידע לרשות הציבור על פי הוראות חוק זה ניתן לעתור לבית המשפט המחוזי.

(ב) שר המשפטים, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, יתקין תקנות סדר דין מקוצרות לעתירה על פי חוק זה.

ביצוע ותקנות 11. ראש הממשלה ושר המשפטים ממונים על ביצוע חוק זה, והם יתקינו תקנות על פיו לא יאוחר מ-30 יום לאחר פרסומו ברשומות.

דברי הסבר

המסטר הדימוקרטי הוא שלטון העם למען העם, הוא טומן ביסודו את העקרון על שיתוף שכבות נרחבות ככל האפשר של העם בעיצוב קוי מדיניות. השלטון הנבחר על ידי העם פועל כדי לגבש וליישם קוי מדיניות, והמנגנון הממשלתי עוסק בהגשמת אותה מדיניות, תוך שהוא משרת את העם. המידע הנאסף על ידי אותו מנגנון איננו רכוש. הוא נאסף בעזרת כספי הציבור כדי לאפשר הוצאתם לפועל של קוי מדיניות. עקרון היסוד של שיתוף העם בהליכי עיצוב המדיניות מחייב את המנגנון הממשלתי להעמיד, ככל האפשר, את ומידע לרשות הציבור, כדי שיוכל לבקר ולתרום לעיצוב קוי המדיניות.

שופטי בית המשפט העליון עמדו גם הם על עקרון זה (בבג"צ 243/62) והשופט לנדוי כאחת מאותן זכריות יסוד אשר "נובעות במישרין מאפיה של מדינתנו כמדינה דמוקרטית השוחרת חופש". השופט זילברגל ז"ל ציין כי "האפשרות הנתונה לאזרח המתעניין לקבל ולהפיץ אינפורמציה על הנעשה בקרב המדינה ורשויותיה - פרט לענינים שהם מעצם מהותם סודיים - היא תנאי בלעדיו אין קיים מסטר דמוקרטי במדינה, ובלעדיה לא תיכון כל דימוקרטיה אמיתית".

בארה"ב נחקק ב-1960 חוק חופש המידע, המביא לידי ביטוי עקרון זה של העמדת מידע אודות רשויות השלטון לרשות הציבור. גם באנגליה הוקמה ועדה שחקרה בנושא והמליצה לאמץ עקרונות דומים.

החוק המוצע נותן ביטוי לעקרון זה תוך שמירת האיזון בינו לבין הצורך השמירה על סודיות מידע מסוגים מסויימים, לשם הגנה על אינטרסים חיוניים של המדינה.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים ביום י' באב התשמ"א (10.8.81) והונחה על שולחן הכנסת ביום י"ב באב התשמ"א (12.8.81).